

12. Крюков О.І. Соціальна забезпеченість населення як чинник побудови соціальної держави: Україна та європейський досвід. *Державне будівництво*. 2009. № 2. С. 5-9.

REFERENCES:

1. Oksom, I.H. (2015). Pravove rehuliuвання sotsialnoi sfery: suchasnyi stan ta napriamy udoskonalennia. [Legal regulation of the social sphere: current state and directions for improvement]. *Publichne pravo*. № 4 (20). 246-253. [in Ukrainian].
2. Yakoviuk, I.V. (2000). Sotsialna derzhava: pytannia teorii i shliakhy yii stanovlennia. [Social state: questions of theory and ways of its formation]. dys. kand. yuryd. nauk. 6-12. [in Ukrainian].
3. Kokhanchuk, S.S. (2018). Administratyvno-pravovi zasady vzaiemodii orhaniv publichnoi administratsii shchodo zabezpechennia prav invalidiv. [Administrative and legal principles of interaction of public administration bodies to ensure the rights of disabled people]. *dys. kand.. yuryd. nauk. TNEU. Ternopil*. 265. [in Ukrainian].
4. Melnyk, L.M. (2016). Sutnist ta perspektyvy rozvytku systemy nadannia sotsialnykh posluh malozakhyschenym verstvam naseleennia v Ukraini. [The essence and prospects for the development of the system of providing social services to disadvantaged sections of the population in Ukraine]. *Sotsialna robota v Ukraini: osnovni napriamy, problemy ta perspektyvy rozvytku: materialy Vseukrainskoi naukovy-praktychnoi konferentsii (m. Dnipropetrovsk, 28 kvitnia 2016 r.)*. D. DNU. 120–124. [in Ukrainian].
5. Pospelova, T.V., & Orlova, N.S. (2017). Prohramno-tsilovyi mekhanizm derzhavnoho rehuliuвання sotsialnoi sfery. [Program-target mechanism of state regulation of the social sphere]. *Derzhavne upravlinnia. Naukovi pratsi*. Vyp. 278. T. 290. 108–113. [in Ukrainian].
6. Stetsenko, S.H. (Ed.), & Stetsenko, V.Iu., & Seniuta, I.Ia. (2008). Medychne pravo Ukrainy. [Medical law of Ukraine]. Pidruchnyk. K. Vseukrainska asotsiatsiia vydavtsiv «Pravova yednist». 507. [in Ukrainian].
7. Tarakhonych, T.I. (2010). Efektyvnist pravovoho rehuliuвання (pytannia teorii). [Effectiveness of legal regulation (a question of theory)]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. № 2. 11-13. [in Ukrainian].
8. Melnyk, V.P. (2015). Rozvytok zakonodavstva pro sotsialnyi zakhyst osib z invalidnistiu v umovakh nezaleznoi ukrainskoi derzhavy. [Development of legislation on social protection of persons with disabilities in the conditions of an independent Ukrainian state]. *Publichne pravo*. № 2. 260-266. [in Ukrainian].
9. Kapitan, O.I. (2018). Zakonodavche harantuvannia sotsialnykh prav liudyny yak osnova formuvannia pravovoi derzhavy. [Legislative guarantee of human social rights as a basis for the formation of a legal state]. *Yevropeiski perspektyvy*. № 1. 197–200. [in Ukrainian].
10. Parovyshnik, O.V. (2014). Administratyvno-pravovyi status invalida. [Administrative and legal status of a disabled person]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya Pravo*. Vypusk 27. Tom 2. 169-173. [in Ukrainian].
11. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony. (2014, March 21). [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand]. Retrieved from: <https://cutt.ly/XwjVhNfA> [in Ukrainian].
12. Kriukov, O.I. (2009). Sotsialna zabezpechenist naseleennia yak chynnyk pobudovy sotsialnoi derzhavy: Ukraina ta yevropeyskyi dosvid. [Social security of the population as a factor in building a social state: Ukraine and European experience]. *Derzhavne budivnytstvo*. № 2. 5-9. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020

УДК 342.9

Огурченко Владимир Георгиевич,
кандидат юридичних наук, докторант
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
e-mail: Ogurchenko_V@ukr.net
<https://orcid.org/0009-0008-1752-9740>

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ

Визначено, що трактування категорії «принципи адміністративної діяльності Національної поліції» може бути представленим в загальному та конкретному значенні. Зокрема узагальнено, це фундаментальна основа, що доповнюючись конкретними засадами формує ідеологічне, функціональне та організаційне підґрунтя їхньої діяльності, об'єднане єдиною концепцією забезпечення її ефективності. У конкретній інтерпретації йдеться про відображення сутності правових норм, що регулюють діяльність Національної поліції як частини державного апарату, що виконує спеціалізовані функції. Уточнюється, що принципи адміністративної діяльності Національної поліції є нормативно визначеними, що здійснено шляхом встановлення норм-принципів або виокремлення їх у спосіб логіко-семантичного

аналізу конкретної норми. З'ясовано, що принципи адміністративної діяльності Національної поліції під час здійснення оперативно-розшукової діяльності об'єктивуються у межах як спеціального (функціонального) законодавства, так і конкретного (йдеться про норми Законів України «Про Національну поліцію України» та «Про оперативно-розшукову діяльність»). Втім найбільш вичерпний перелік таких принципів має відомче законодавство, зокрема акти регламентуючого характеру щодо діяльності оперативних підрозділів Національної поліції України. Аналіз співставлення окремих з таких виявів, що нормотворці нехтують значенням означених принципів, вдаючись до номінального визначення їхньої системи (дублювання положень функціонального законодавства, що є неприпустимим з огляду на необхідність деталізації конкретних ідеологічних та процедурних правил провадження цього напряму адміністративної діяльності Національної поліції України).

У результаті аналізу думок вчених щодо системи принципів оперативно-розшукової діяльності загалом визначено, що у межах її здійснення оперативними підрозділами Національної поліції України такими є: 1) загальні (принципи верховенства права, законності та дотримання прав і свобод людини в адміністративній діяльності Національної поліції під час здійснення оперативно-розшукових заходів); 2) конкретні (а) принцип неухильного дотримання цілей поліцейської діяльності; б) принцип поважливого ставлення та захисту конституційних прав всіх членів суспільства, включно з особами, що підозрюються у вчиненні злочинів чи проступків; в) принцип мінімізації шкоди від оперативно-розшукової діяльності; г) принцип прозорості та підзвітності (з урахуванням вимог конфіденційності); д) неупередженого аналізу профілів та баз даних (уникнення дискримінаційних практик при ідентифікації підозрюваних); е) активне втручання є допустимим з мотивів крайньої необхідності; ж) принцип конфіденційності; з) принцип оперативності тощо).

Ключові слова: адміністративна діяльність, забезпечення правопорядку, захист, Національна поліція України, оперативно-розшукова функція, охорона, правоохоронний сервіс, принципи.

Ohurchenko V. PRINCIPLES OF PERFORMANCE OF OPERATIONAL AND SEARCH ACTIVITIES BY THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

It was determined that the interpretation of the category "principles of administrative activity of the National Police" can be presented in a general and specific sense. Specifically summarized, this is a fundamental basis that, supplemented by specific principles, forms the ideological, functional and organizational basis of their activity, united by a single concept of ensuring its effectiveness. The specific interpretation refers to the reflection of the essence of legal norms regulating the activities of the National Police as a part of the state apparatus performing specialized functions. It is clarified that the principles of the administrative activity of the National Police are normatively defined, which is carried out by establishing norms-principles or separating them in the way of a logical-semantic analysis of a specific norm. It has been found that the principles of the administrative activity of the National Police during the implementation of operative-investigative activities are objectified within the limits of both special (functional) legislation and specific (we are talking about the norms of the Laws of Ukraine "On the National Police of Ukraine" and "On operative-investigative activity"). However, the most comprehensive list of such principles is provided by departmental legislation, in particular acts of a regulatory nature regarding the activities of operational divisions of the National Police of Ukraine. The analysis of the comparison of some of these revealed that the rule-makers neglect the importance of the stated principles, resorting to the nominal definition of their system (duplication of the provisions of functional legislation, which is unacceptable in view of the need to detail specific ideological and procedural rules for the implementation of this direction of the administrative activity of the National Police of Ukraine).

As a result of the analysis of the opinions of scientists regarding the system of principles of operative and investigative activity, it was generally determined that within the framework of its implementation by the operative units of the National Police of Ukraine, the following are: 1) general (principles of the rule of law, legality and observance of human rights and freedoms in the administrative activities of the National Police during implementation of operative and search measures); 2) specific (a) the principle of strict adherence to the goals of police activity; б) the principle of respect and protection of the constitutional rights of all members of society, including persons suspected of committing crimes or misdemeanors; в) the principle of minimization of damage from operational search activity; г) the principle of transparency and accountability (taking into account confidentiality requirements); д) impartial analysis of profiles and databases (avoidance of discriminatory practices when identifying suspects); е) active intervention is admissible for reasons of extreme necessity; ж) the principle of confidentiality; з) principle of efficiency, etc.).

Key words: administrative activity, law enforcement, protection, National Police of Ukraine, operative and investigative function, protection, law enforcement service, principles.

Постановка проблеми. Загалом термін «принцип» є широко застосовним у межах наукової та законодавчої доктрини, адже відображає ідеологічно-ціннісний аспект внутрішньої структури природних феноменів або механічних процесів. У юридичній науці категорію «принцип» використовують до означення нормативної основи права в цілому та окремо щодо конкретного різновиду соціальної і правової діяльності. Різниця між цими категоріями полягає у їхній правовій природі та сфері застосування. Умовно можна стверджувати, що принципи права є універсальними, фундаментальними для виокремлення специфічних груп принципів, які визначають способи та методи конкретної діяльності.

Зокрема Я. Когут зазначає, що: «сьогодні процес реформування органів внутрішніх справ є невід'ємною частиною демократизації суспільного життя та побудови правової держави. Зміни соціально-економічних і політикоправових умов функціонування системи Міністерства внутрішніх справ, курс країни на євроінтеграцію, а отже чітка відповідність роботи Національної поліції європейським стандартам, детермінують відхід від радянської моделі і потребує переходу на якісно нові засади практичної діяльності, від каральних до соціально-сервісних функцій. Це можливо на підставі дотримання принципів поліцейської діяльності» [1, с. 135].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Представлена до аналізу проблематика має достатньо

грунтовний теоретичний базис, який представлений напрацюваннями низки провідних вчених сучасності. Зокрема йдеться про таких як: О. Бандурка, Д. Карбовський, Я. Когут, С. Чирик, П. Шапірко, О. Шевчук тощо. Однак слід визначити, що система принципів здійснення оперативно-розшукової діяльності Національною поліцією України як безпосередній предмет вивчення не має свого наукового висвітлення, а отже є актуальною площиною для дослідницьких пошуків.

Метою статті є визначення системи принципів здійснення оперативно-розшукової діяльності Національною поліцією України як невід'ємної складової забезпечення її функціональності загалом.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нашу думку, трактування категорії «принципи адміністративної діяльності Національної поліції» може бути представленим в загальному та конкретному значенні. Зокрема узагальнено, це фундаментальна основа, що доповнюючись конкретними засадами формує ідеологічне, функціональне та організаційне підґрунтя їхньої діяльності, об'єднане єдиною концепцією забезпечення її ефективності. У конкретній інтерпретації йдеться про відображення сутності правових норм, що регулюють діяльність Національної поліції як частини державного апарату, що виконує спеціалізовані функції.

Особливістю природи цих принципів є їх обов'язковість, всеохоплююча дія, повсякденне дотримання, виконання та втілення. Їх можна використовувати за будь-яких умов для вирішення будь-яких завдань. Вони визначають напрям, практичну організацію та реальне функціонування адміністративної діяльності поліції. Більше того, принципи адміністративної діяльності поліції мають регулятивний характер, завдяки чому набувають значення загальних правил поведінки, які мають загальнообов'язковий характер [2, с. 164–169].

Тому логічно, що аналізовані принципи визначено на законодавчому рівні, а отже – вони мають обов'язковий характер. Так, Національна поліція керується наступними принципами, які визначені у Законі України «Про Національну поліцію України»: верховенство права, дотримання прав і свобод людини, законність, відкритість та прозорість, політична нейтральність, взаємодія з населенням на засадах партнерства, безперервність [3]. Кожен з означених принципів забезпечений нормативною деталізацією, що свідчить про їхню надзвичайну важливість як регуляторів досліджуваного питання.

З усім тим слід вказати, що у науковій площині обґрунтовується також необхідність виокремлення інших принципів адміністративної діяльності Національної поліції, тобто не забезпечених прямою нормативною фіксацією (існуванням норм-принципів). Як приклад, Д. Карбовський зазначає про умовне виокремлення таких як: 1) загальні, які встановлюють основи діяльності поліції як правоохоронного органу публічної влади в суспільстві; 2) спеціальні, що визначають засади адміністрування поліції всередині системи. До загальних принципів автор відносить: 1) верховенство права та законність; 2) публічність; 3) пріоритет дотримання прав, свобод та законних інтересів особи та суспільства; 4) політичну неупередженість і нейтральність; 5) справедливість; 6) ефективність; 7) об'єктивність та незалежність; 8) професійність. До спеціальних принципів, на його думку, належать: територіальність; координація та взаємодія; цілісність; відкритість та прозорість; підзвітність; належне внутрішньо-організаційне адміністрування; належне фінансове та матеріально-технічне забезпечення; принцип вільного доступу до інформації; застосування фізичної сили чи спеціальних засобів впливу тією мірою, яка необхідна для виконання своїх законних повноважень; дієвість та результативність; відповідальність [4, с. 156].

Аналогічно можна стверджувати і про адміністративну діяльність структурних одиниць Національної поліції, що виконують різноманітні функції останньої. Деталізуючи оперативно-розшукову функцію зазначимо, що профільний Закон у цій сфері встановлює, що оперативно-розшукова діяльність ґрунтується на принципах верховенства права, законності, дотримання прав і свобод людини [5]. Означені принципи мають інтегровану єдність, яка гарантує збалансованість між ефективністю роботи уповноважених її підрозділів з дотриманням права людини та громадянина на свободу (відсутність несанкціонованого втручання у особисту сферу життя та впливу на власний вибір і процес прийняття рішень).

Примітно, що на відміну від Закону України «Про Національну поліцію України», положення Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» не деталізують зміст та сутність зазначених принципів. Логіка означеного полягає у недоцільності дублювання нормативного матеріалу, адже за відсутності будь-яких застережень, цілком закономірним є звернення до загального нормативно підґрунтя, встановленого для діяльності поліції загалом.

Більш конкретні принципи реалізації означеної діяльності деталізуються вже у підзаконних нормативно-правових актах. Так, наприклад, відповідно до Наказу Національної поліції України від 14 листопада 2015 р. № 90 «Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України», його діяльність ґрунтується на принципах законності, гуманізму, поваги до особи, конспірації, поєднання гласних і негласних засад в оперативно-розшуковій діяльності, проведення негласних слідчих (розшукових) дій та дотримання режиму секретності [6]. Інший підрозділ Національної поліції із оперативно-розшуковими функціями, Департамент стратегічних розслідувань, здійснює свою діяльність дотримуючись наступних принципів: верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості і прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, а також безперервності [7].

Як видно, в першому випадку, розробляючи положення про діяльність Департаменту карного розшуку були визначені спеціальні принципи діяльності, а в другому – залишили ті, які вказані в профільному законі. На нашу думку, доцільніше при формуванні принципів діяльності конкретного підрозділу враховувати як загальні принципи, так і акцентувати на спеціальних, які притаманні конкретному виду діяльності.

Зокрема П. Шапірко вказує, що з позицій принципу верховенства права як визначального в оперативно-розшуковій діяльності має бути вироблена їх система загалом. Вчений переконаний, що система принципів оперативно-розшуковій діяльності має враховувати такі положення. По-перше, характер оперативно-розшукової діяльності як різновиду соціальної, юридичної та правоохоронної діяльності. Багаторівневий характер оперативно-розшукової діяльності має знайти відображення в системі її принципів. Саме тому серед таких принципів, на його думку, мають бути загальносоціальні (визначають соціальний характер оперативно-розшукової діяльності), загальноправові (виражають юридичний характер оперативно-розшукової діяльності) та міжгалузеві (виражають правоохоронний характер оперативно-розшукової діяльності) та галузеві (відображають специфіку оперативно-розшукової діяльності) принципи. По-друге, система принципів оперативно-розшукової діяльності має ґрунтуватися на визначальній ролі принципу верховенства права. По-третє, ця система принципів має бути науково обґрунтованою [8, с. 219].

З усім тим, вони також мають діяти у рамках цілісної системи, відповідно до якої сутність і призначення кожного принципу визначається не тільки власним змістом, а й функціонуванням усієї системи. У цій системі принципи, що не закріплені в Конституції України, не конкурують з конституційними основами, а навпаки, перебувають з ними в органічній єдності й доповнюють їх. В якому б законодавчому джерелі не були закріплені принципи, вони впливають із сутності й змісту Конституції, із сформованих у ній загальноправових принципів [9, с. 257].

Так П. Шапірко пропонує закріпити у сфері правового регулювання оперативно-розшукової діяльності такі загальносоціальні принципи: аксіологічний (ціннісний) принцип, принцип гуманізму, принцип демократизму. До загальноправових принципів він відносить передовсім принцип верховенства права, що проявляється у визнанні пріоритетності прав людини, правової визначеності самої оперативно-розшукової діяльності, правових формах контролю за втручанням суб'єктів оперативно-розшукової діяльності у права людини. Крім того, до загальноправових принципів оперативно-розшукової діяльності він відносить принцип законності, рівності та справедливості. Своєю чергою, міжгалузеві принципи оперативно-розшукової діяльності, на його переконання, є спільними з кримінально-процесуальною діяльністю, насамперед із правовим регулюванням досудових стадій провадження в кримінальній справі та адміністративною діяльністю. Зокрема, до міжгалузевих принципів оперативно-розшукової діяльності він відносить принцип всебічного повного та об'єктивного дослідження юридичної справи, гласності та публічності оперативно-розшукової діяльності. Окремо вчений уточнює про важливість принципу взаємодії з населенням та іншими органами державної влади, який, на його думку, має місце і в системі кримінально-процесуальної, і в системі адміністративної діяльності. На міжгалузевому рівні він є конкретизацією загальносоціального принципу демократизму [8, с. 219–221].

Також зазначимо, що О. Бандурка виокремлює спеціальні принципи оперативно-розшукової діяльності до числа яких ним віднесено: поєднання гласних і негласних заходів, добровільність, конфіденційність, конспірацію, наступальність, цілеспрямованість, об'єктивність і повноту, доцільність, соціальну захищеність конфідентів [10, с. 25–36]. На основі зазначеної думки, П. Шапірко акцентує на необхідності формування власної автономної системи специфічних принципів. Однак при цьому вони в будь-якому випадку мають розглядатися та реалізовуватися винятково з позицій ідей верховенства права та прав людини [8, с. 221].

Беззаперечно визначена вище система принципів оперативно-розшукової діяльності має належне наукове обґрунтування. Однак з позиції авторського підходу вважаємо за необхідне узагальнити їх такими як:

– принцип неухильного дотримання цілей поліцейської діяльності. Цілями поліції є сприяння безпечному суспільству, збереження миру, боротьба зі злочинністю та дотримання закону, які впливають із фундаментальної мети поліцейської діяльності (сприяння безпеці загалом та безпеці конкретних членів суспільства – зокрема). Щоб бути ефективними, оперативні підрозділи поліції повинні прагнути не лише звести до мінімуму реальну злочинність і безпорядки, але й боротися зі страхом мешканців перед злочинами та сприяти тому, щоб мешканці почувалися в безпеці;

– принцип поважливого ставлення та захисту конституційних прав всіх членів суспільства, включно з особами, що підозрюються у вчиненні злочинів чи проступків. Для демократичного суспільства важливо, щоб представника влади поважали та дотримувалися конституційних норм, це необхідно для того, щоб люди відчували себе в безпеці як від держави, так і один від одного. Це також має важливе значення для сприяння легітимності закону та установ, призначених для його підтримки. Особливо важливу роль у цьому відношенні відіграє поліція, адже при здійсненні нею оперативно-розшукової діяльності можуть порушуватися деякі конституційні права, такі як право на особисте життя, чи приватне листування. Тому працівники Національної поліції повинні розуміти, що конституційні норми не є перешкодою для ефективної роботи поліції, а скоріше належать до законів, які поліцейські зобов'язані дотримуватися та

захищати. Формуючи правила, політику та процедури для оперативно-розшукової діяльності органів поліції необхідно враховувати не лише букву конституційного закону, а й судову практику щодо базових конституційних норм, зокрема рівності усіх перед законом, відсутності свавілля, автономії приватного життя, безпеки, тілесної недоторканості та свободи самовираження тощо;

– принцип мінімізації шкоди від оперативно-розшукової діяльності. Працівники поліції, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, повинні, наскільки це можливо, досягати цілей зазначеної діяльності таким чином, щоб зменшити супутню або випадкову шкоду (отримання травм, «превентивне» втручання в особисте життя чи порушення автономії та гідності, дискримінаційний вплив тощо);

– принцип прозорості та підзвітності. Відповідно до потреби в конфіденційності органи поліції, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, повинні бути прозорими та підзвітними як всередині поліції, так і ззовні перед громадськістю;

– неупередженого аналізу профілів та баз даних. При використанні інноваційних технологій, наприклад, штучного інтелекту або алгоритмів для розпізнавання обличчя, в оперативно-розшуковій діяльності оперативні підрозділи поліції повинні уникати дискримінаційних практик при ідентифікації підозрюваних;

– активне втручання є допустимим з мотивів крайньої необхідності. Дії працівників оперативно-розшукової діяльності вважаються активним втручанням, якщо вони викликають особливу занепокоєність щодо конфіденційності чи поваги до честі і гідності, створюючи значний ризик серйозних тілесних ушкоджень особи або значної шкоди майну. Оперативно-розшукові дії, які передбачають активне втручання, слід застосовувати лише тоді, коли зацікавленість суспільства в їх застосуванні явно переважає шкоду, яка з розумною вірогідністю може виникнути в результаті такого втручання. Навіть тоді його слід проводити таким чином, щоб мінімізувати ризик заподіяння шкоди;

– принцип конфіденційності. Полягає в забезпеченні таємності індивідуальних даних особистості, яка добровільно погодилась на негласне співробітництво [8, с. 222];

– принцип оперативності. Полягає, по-перше, у несподіваності для злочинця оперативно-розшукових та процесуальних заходів. По-друге, оперативні підрозділи Національної поліції зобов'язані проявляти ініціативу в проведенні оперативно-розшукових заходів, проводити їх вчасно, за можливостю – превентивно [8, с. 222].

Таким чином, нам вбачається доцільним два класифікаційних критерії розподілу системи принципів оперативно-розшукової діяльності, що здійснюється оперативними підрозділами Національної поліції України – загальні та конкретні. Причому логічно стверджувати, що сукупно ці принципи є невід'ємною складовою адміністративної діяльності Національної поліції, адже: 1) вони є гарантією ефективного здійснення оперативно-розшукової діяльності; 2) їх використовують як основу для забезпечення ефективного механізму, усунення можливих розбіжностей і недоліків закону; 3) норми-принципи є вихідними для тлумачення всіх інших оперативно-розшукових норм; 4) вони є засобом, завдяки якому досягається упорядкованість в усуненні прогалин в оперативно-розшуковому законодавстві; 5) вони відображають соціальну значимість оперативно-розшукової діяльності, визначають структуру і зміст форм діяльності оперативних підрозділів, правове застосування негласних заходів і засобів, спрямування оперативно-розшукової діяльності на виконання завдань кримінального судочинства, отримання інформації в інтересах безпеки суспільства й держави [9, с. 259]. Окрім того, вони гарантують дотримання прав і свобод людини та громадянина в оперативно-розшуковій діяльності, виконання громадянами їх юридичних обов'язків, а також виконують пізнавальну, нормативно-регулятивну, охоронну та функцію перетворення, практичного застосування в реальних умовах вказаної діяльності [9, с. 260].

Висновки. Національна поліція зобов'язана дотримуватися низки загальних та конкретних принципів під час здійснення різних видів поліцейської діяльності, зокрема: під час виявлення та арешту порушників закону; під час надання допомоги при необхідності; під час прийняття стратегій стримування; і під час співпраці з державними і не державними інституціями для розробки стратегій запобігання злочинності. Базовим при цьому є гарантованість громадам, яких обслуговують органи і підрозділи поліції, неухильного та неупередженого дотримання останніми законодавчих правил та вимог у ході реалізації конкретної дії. Для оперативно-розшукової діяльності означене є надто актуальним, адже з-поміж встановлення довірливих стосунків з громадою, це також зводить до мінімуму наявність зловживань службовим становищем та забезпечує легітимність вчинення оперативно-розшукових заходів, сприяючи таким чином відновленню балансу соціальної справедливості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Когут Я.М. Принципи діяльності Національної поліції в Україні. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2015. № 3. С. 132–140.
2. Чирик С. В. Окремі аспекти поняття та сутності принципів адміністративної діяльності патрульної поліції. *Вісник Запорізького національного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. № 4(1). С. 164–169.
3. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Карбовський Д. Принципи адміністративної діяльності територіальних органів Національної

поліції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 153–157.

5. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-XII. *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

6. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 14.11.2015 р. № 90. *Національна поліція України: Офіційний вебпортал*. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-karnogo-rozshuku-u-skladi-kriminalnoyi-policiyi>

7. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 23.10.2019 р. № 1077. *Творча майстерня*. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%9D%D0%9F%201077%20-%2023102019%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%94%D0%A1%D0%A0.pdf>

8. Шапірко П. М. Система принципів оперативно-розшукової діяльності: теоретичні проблеми. *Право і суспільство*. 2015. № 4(2). С. 217–222.

9. Шевчук О. Ю. Правова характеристика принципів оперативно-розшукової діяльності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 255–262.

10. Бандурка О.М. Оперативно-розшукова діяльність : підручник: у 2 ч. Х. : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2002. Ч. 1. 336 с.

REFERENCES:

1. Kohut, YA. M. (2015). Pryntsypy diyal'nosti Natsional'noyi politsiyi v Ukrayini. [Principles of activity of the National Police in Ukraine]. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav*. № 3. S. 132–140. [in Ukrainian].

2. Chyryk, S. V. (2015). Okremi aspekty ponyattya ta sutnosti pryntsypiv administratyvnoyi diyal'nosti patrol'noyi politsiyi. [Separate aspects of the concept and essence of the principles of administrative activity of the patrol police]. *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. Seriya «Yurydychni nauky»*. № 4(1). S. 164–169. [in Ukrainian].

3. Pro Natsional'nu politsiyu (2015, July 2) [On the National Police]: Zakon Ukrayiny vid 02 lypnya 2015 № 580-VIII. *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>. [in Ukrainian].

4. Karbovs'kyu, D. (2020). Pryntsypy administratyvnoyi diyal'nosti terytorial'nykh orhaniv Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny. [Principles of administrative activity of territorial bodies of the National Police of Ukraine]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 4. S. 153–157. [in Ukrainian].

5. Pro operatyvno-rozshukovu diyal'nist' (1992, February 18) [On operational and investigative activity] : Zakon Ukrayiny vid 18.02.1992 № 2135-XII. *Verkhovna Rada Ukrayiny*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>. [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Departament karnoho rozshuku Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [On the approval of the Regulation on the Department of Criminal Investigation of the National Police of Ukraine] : Nakaz Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny vid 14.11.2015 № 90. *Natsional'na politsiya Ukrayiny: Ofitsiyyny vebportal*. URL: <https://www.npu.gov.ua/pro-policiyu/struktura-nacionalnoyi-policiyi/departament-karnogo-rozshuku-u-skladi-kriminalnoyi-policiyi>. [in Ukrainian].

7. Pro zatverdzhennya Polozhennya pro Departament stratehichnykh rozsliduvan' Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny [On the approval of the Regulation on the Department of Strategic Investigations of the National Police of Ukraine] : Nakaz Natsional'noyi politsiyi Ukrayiny vid 23.10.2019 r. № 1077. *Tvorcha maysternya*. URL: <http://tranzit.ltd.ua/nakaz/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7%20%D0%9D%D0%9F%201077%20-%2023102019%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%94%D0%A1%D0%A0.pdf>. [in Ukrainian].

8. Shapirko, P. M. (2015). Systema pryntsypiv operatyvno-rozshukovoyi diyal'nosti: teoretychni problem [System of principles of operative and investigative activity: theoretical problems]. *Pravo i suspil'stvo*. № 4 (2). S. 217–222. [in Ukrainian].

9. Shevchuk, O. YU. (2013). Pravova kharakterystyka pryntsypiv operatyvno-rozshukovoyi diyal'nosti [Legal characteristics of the principles of operative and investigative activity]. *Naukovyy visnyk Natsional'noyi akademiyi vnutrishnikh sprav*. № 1. S. 255–262. [in Ukrainian].

10. Bandurka, O. M. (2002) Operatyvno-rozshukova diyal'nist' [Operative and search activity:] : pidruchnyk: u 2 ch. X. : Vyd-vo Nats. un-tu vnutr. sprav, CH. 1. 336 s. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 23.10.2020